

Försäkringsjuridiska föreningen 60 år

av Per Boëthius, ordförande i Försäkringsjuridiska föreningen

Försäkringsjuridiska föreningen uppmärksammade att man fyllde 60 år vid sitt sammanträde den 22 oktober 1992. Vid sammanträdet gjorde ordföranden Per Boëthius en återblick på föreningens historia — i synnerhet under det senaste decenniet — som här publiceras i något förkortad form.

Under det decennium som förflutit sedan Försäkringsjuridiska föreningen firade sitt 50-årsjubileum under ledning av sin dåvarande — för föreningen oerhört förtjänstfulle — ordförande hovrättsrådet *Olof Appeltoft* har vi haft glädjen att se flera hundra nya medlemmar. Antalet var då ca 500 och är i dag uppe i ca 700.

Föreningens grundande

1920-talet präglades av en ganska banbrytande försäkringslagstiftning — bl a försäkringsavtalslagen 1927 och trafikförsäkringslagen 1929. Dessförinnan saknades rättslig reglering av försäkringsavtalen. Under början av 30-talet började antalet tecknade försäkringar svälla ut, mycket beroende på den växande bilismen. Försäkringsjuridiska problem blev allt vanligare, och behovet av kontakter mellan försäkringsjuristerna växte.

Initiativtagare blev direktören *Gunnar Palme* och revisionssekreteraren *William Hemberg*, som tillsammans med sex andra framstående försäkringsjurister skrev en inbjudningskrift, vilken ledde till ett konstituerande sammanträde den 28 oktober 1932. Palme utsågs till ordförande och Hemberg till vice ordförande. Palme avled redan efter två år och efterträddes av Hemberg som verkade i 16 år, fram till 1950.

Ordförandena

Ordförandena har under de gångna 60 åren inte varit fler än sju stycken — utöver de nyss nämnda dir *Einar Nilsson* 1950—1955, dir *N G Valentin* 1955-1958 och dir *Bengt Petri* 1958—1960.

Rekord i långvarigt ordförandeskap har *Olof Appeltoft* som verkat till föreningens fromma i 22 år, ända till 1982, då han tyvärr på grund av sjukdom såg sig nödsakad att avgå. Hans betydelse för föreningens utveckling som forum för värdefulla och givande diskussioner inom försäkringsrätten och närliggande rättsområden kan inte nog framhållas. Han kallades till hedersmedlem. Han gick bort 1985. Jag vill påstå att föreningen under hans tid uppnådde en position som kanske den främsta juristsammanslutningen i Sverige.

Sekreterarna

En viktig förutsättning för föreningens bevarande och utveckling har emellertid varit dess sekreterare. De har fram till 1991 endast varit fyra stycken:

avdelningschefen *Harry Enell* i 20 år till 1952 dir *Jeppé Göran Lindström* i åtta år till 1960 och dir *Arne Hallström* i tio år till 1970 då dir *Bo Odelius* inträdde.

Han hade verkat i 21 år, då han 1991 efterträddes av vår nuvarande, *Kerstin Osterman*, ju-

rist i Folksam, som på ett angenämt sätt brutit den manliga dominansen.

Under min tid som ordförande med Odelius som sekreterare kan jag intyga vilken ovärderlig insats han gjort.

Enligt stadgarna ska sekreteraren

- framlägga förslag till lämpliga föredrag
- föra protokoll vid styrelsens och föreningens sammanträden
- ombesörja kallelse av medlemmar
- handha föreningens ekonomiska angelägenheter
- i övrigt biträda ordföranden.

Av detta framgår med all önskvärd tydlighet att det är på honom föreningens väl och vilar.

Publikationsserie

En både positiv men också riskfylld verksamhet har varit föreningens publikationsserie.

Nr 1 utkom redan 1938 under titeln "*Försäkringsrättsliga spörsmål*" med bl a *Hjalmar Karlgren* och *Ebbe Jacobsson* som delförfattare. Bland övriga kan nämnas *Jan Hellners* stora verk "*Försäkringsrätt*" 1959 och flera av *Bertil Bengtsson*.

Sammanlagt 24 värdefulla nummer har publicerats.

Fram till 1982 utgavs "*Försäkringsjuridiska föreningens rättsfallssamling*", som har varit ovärderlig inte bara för oss försäkringsjurister utan också för advokater och domare. Ett stort register utarbetades 1979 av *Carl Oldertz*. Från 1982 har rättsfallssamlingen utgivits under namnet "*Rättsfall, Försäkring och skadestånd*" genom Försäkringsbranschens Service AB.

Publikationsverksamheten har bl a av ekonomiska skäl minskat, men föreningen har i stället stött olika utgivningar av intresse, bl a publikationen "*Skada och ersättning*", som innehåller ett urval av de bästa försäkringsrättsliga uppsatserna från universiteten. De

utväljs årligen av "Kontaktgruppen för försäkringsrättslig forskning" som inrättades för några år sedan.

Vidare har föreningen sedan 1986 med årsmötets bemyndigande kunnat utlysa ett årligt stipendium "för forskning och utbildning" på 20 000 kr per år. Vid behov kan det utökas med samma belopp.

Ekonomi

Under under föreningens första 40 år var medlemsavgiften oförändrat 5 kr. Det var knepigt i början, men sedan man kom på idén (från den finländska systerföreningen) att ansluta försäkringsbolagen som passiva medlemmar med substantiella avgifter blev ekonomin bättre. För närvarande har vi 27 sådana medlemmar.

Föreningens ekonomi känns numera ganska betryggande, även om den nuvarande krissituationen dragit ner värdet av tillgångarna. De har väl under året sjunkit med drygt 30 procent, men med lite is i magen kan man väl hoppas på en uppgång. Några skulder har vi inte.

Styrelsen

De som startade föreningen ville se till att styrelseuppdragen inte skulle bli för långvariga för de högst sex ledamöter som får ingå utöver ordföranden och sekreteraren som väljs för ett år i taget. De övriga väljs därför för högst tre år, vilket medför en välgörande fortlöpande aktivering. Efterhand har det utvecklats en praxis att som vice ordförande alltid invälja en ledamot av Högsta Domstolen. I styrelsen har man också alltid försökt få med en representant från de juridiska fakulteterna, en från advokatkåren, en från departementen och minst två mera renodlade försäkringsjurister från bolagen.

Den manliga dominansen var länge total. 1959 kom advokaten *Sigrid Beckman* och därefter har oftast någon kvinnlig ledamot

invalts — vanligen från advokat kåren.

Bland de ca 300 styrelseledamöter som under årens lopp bidragit till föreningens verksamhet finns många stora namn inom juridiken. Det skulle ta för lång tid att apostrofera deras insatser, men jag vill gärna som exempel nämna några namn från min egen ordförandetid — justitieråden *Bertil Bengtsson* och *Edvard Nilsson* som både under och efter sin styrelsetid gjort stora insatser för vår mötesverksamhet. Bland professorerna naturligtvis *Jan Hellner* och *Anders Agell*.

Föreningen har haft många framstående hedersmedlemmar — t ex den legendariske försäkringsjuristen *Ebbe Jacobsson*. För närvarande *Jan Hellner* och förre direktören i Hansa *Jeppé Göran Lindström*, sekreterare under 50-talet — en av de få nu levande som varit med från början.

Verksamheten m m

Föreningens ändamål är enligt stadgarna:

att bereda medlemmarna tillfälle till umgänge och tankeutbyte

att genom föredrag och diskussioner verka för ett fördjupat intresse för försäkringsrättsliga spörsmål

att bli va organ för andra försäkringsrätten tjänande uppgifter

För att göra umgänget trivsamt har vi alltid inlett sammanträdena med en förhoppningsvis angenäm subventionerad middag. I min ungdom hölls sammanträdena alltid i Städ-Hansas lokaler vid Birger Jarlsgatan och föregicks av en rejäl måltid sill och snapsar, varmrätt, dessert och kaffe med konjak. Sammanträdeslokalen var ganska trång och efter en stund rätt syrefri.

Även vid mycket intressanta föredrag hade auditoriet vissa svårigheter att hänga med och jag beundrade stort de föredragshållare som trots allt lyckades hålla oss på alerten. Vi har numera i högre grad lagt vikt vid maten och luftiga lokaler som bolagen välvilligt låtit oss

disponera.

Sedan 1983 har vi försökt kombinera vår sammanträdena med en utflykt — första gången ett minnesvärt möte i Uppsala där Agell förevisade det nyinrättade Juridikum och professor *Stig Strömholm* höll ett föredrag om ”Prejudikattorka och prejudikatlära” vid en stor middag på Sörmland Närkes Nation. Därefter har vi haft åtskilliga roliga vårmöten med intressanta och givande föredrag, senast i maj i år, då vi gick till sjöss med *Edvard Nilsson*, som redogjorde för utredningen om ”Ersättning för kränkning genom brott”, vilket föranledde en livlig diskussion.

En genomgående tanke har alltid varit att bredda valet av ämnen för våra diskussioner även utanför de rent försäkringsrättsliga. Av naturliga skäl har skadeståndsrätten alltid fått en framskjuten plats, särskilt i samband med mera omfattande lagstiftningsarbete t ex under 70-talet med ny skadeståndslag. Utvecklingen inom personskadeståndsrätten - 5 kap SKL, trygghets-, patient- och läkemedelsförsäkring har t ex uppmärksammats.

Konsumentlagstiftningen och produktansvaret har också behandlats vid flera tillfällen. Vi har besökt både Svea Hovrätt och Högsta Domstolen. Hovrättspresidenten *Birgitta Blom* berättade om ”Hovrätten förr och nu” efter en visning av de nyrenoverade lokalerna 1986. Från senare tid kan nämnas en presentation av slutbetänkandet över ny skadeförsäkringslag under ledning av *Bertil Bengtsson* och den nya konsumentskyddslagstiftningen, som föredrogs av rättschefen *Anders Eriksson*. Produktansvaret i EG-direktivet under ledning av t f professor *Bill Dufwa* och Nya entreprenadbestämmelser, AB 92 är ytterligare några exempel.

När nya betänkanden kommit har föreningen sökt behandla dem i anslutning till remisstiderna till gagn för medlemmar som fått uppdrag att författa remissyttranden.

Vår förening anmodas eller bereds tillfälle att

avge yttrande på nya lagförslag. Under 1991 avgavs tre. Vi har i regel fått hjälp med utformandet av intresserade medlemmar som i sitt arbete sysslar med den aktuella materien.

Som avslutning tycker jag det känns angeläget att framföra ett varmt tack till alla de medlemmar — aktiva såväl som passiva — som under det gångna decenniet bidragit till

att Försäkringsjuridiska föreningen kunnat vara en pigg åldring som med tillförsikt kan träda in i sitt sjunde decennium